

BẢN TIN

KINH TẾ

Tháng 10/2023

Địa chỉ: 9 Simpang 148-3, Tenalai

Banda Seri Begawan

Brunei Darussalam

(673) 2651580

vnemb.brunei@mofa.gov.vn

Đầu mối liên hệ: Tăng Minh Thanh Thảo,

Bí thư thứ Ba

Tình hình kinh tế khu vực

- ❖ Tác động của kinh tế Trung Quốc và xung đột tại Trung Đông đối với tăng trưởng tại Đông Nam Á
- ❖ Chuyển động kinh tế khu vực
  - Sự hình thành Cộng đồng kinh tế Borneo
  - Xu hướng mới của công nghiệp âm nhạc và những cơ hội mới về kinh tế
- ❖ Tiêu điểm: Vấn đề huy động vốn cho phát triển bền vững tại Đông Nam Á

Thị trường Halal

- ❖ Chuyển động thị trường Halal khu vực
- ❖ Thông tin về các sự kiện quảng bá Halal tháng 10-11/2023

PHẦN 1: KINH TẾ KHU VỰC

❖ TÁC ĐỘNG CỦA KINH TẾ TRUNG QUỐC VÀ XUNG ĐỘT TẠI TRUNG ĐÔNG ĐỐI VỚI TĂNG TRƯỞNG TẠI ĐÔNG NAM Á

Các báo cáo mới nhất được các tổ chức quốc tế và cơ quan nghiên cứu công bố cho thấy tăng trưởng kinh tế Đông Nam Á năm 2023 được điều chỉnh giảm so với dự báo trước đây. Theo IMF, tăng trưởng của khu vực Đông Nam Á năm 2023 và 2024 đạt lần lượt 4,2% và 4,6%, giảm 0,4 và 0,3% so với dự báo tháng 4/2023. Cơ quan nghiên cứu kinh tế vĩ mô ASEAN + 3 (AMRO) nhận định khu vực ASEAN + 3 sẽ tăng trưởng 4,3% năm 2023, giảm 0,3% so với dự báo tháng 7/2023.

IMF đánh giá kinh tế Đông Nam Á đang chịu tác động cộng hưởng của suy giảm xuất khẩu và nhu cầu thế giới, trong khi tiêu dùng trong nước, vốn đóng vai trò động lực tăng trưởng trong nửa đầu năm 2023, có xu hướng chậm lại tại những nền kinh tế vẫn duy trì mức lãi suất cao. Chuyên gia kinh tế khu vực Đông Á và Thái Bình Dương Aaditya Mattoo của WB cảnh báo kinh tế khu vực đối mặt với nhiều rủi ro, nhất là khi các quốc gia, hộ gia đình, và doanh nghiệp chịu gánh nặng nợ cao hơn trước.

Về triển vọng kinh tế Việt Nam, một số tổ chức và cơ quan nghiên cứu gần đây điều chỉnh đánh giá về tăng trưởng kinh tế của Việt Nam. ADB dự báo Việt Nam tăng trưởng 5,8% năm 2023 trong khi mức dự báo của IMF là 4,7% và ngân hàng United Oversea dự báo 5,2%.

Theo các chuyên gia khu vực của IMF, tăng trưởng kinh tế Việt Nam trước dịch Covid-19 đạt mức bình quân ấn tượng 6,6%. Hiện tăng trưởng của Việt Nam đối mặt với một số thách thức về xuất khẩu, bất động sản và thị trường tài chính, tuy nhiên đã có những tín hiệu cải thiện trong lĩnh vực bất động sản và thị trường trái phiếu những tháng gần đây và các dấu hiệu kinh tế tích cực đã rõ ràng hơn. Theo đó, các chuyên gia cho rằng việc thúc đẩy các biện pháp cải cách và hỗ trợ tăng trưởng sẽ giúp Việt Nam vượt qua các cơn gió ngược trong ngắn hạn.

Trong giai đoạn trung hạn, triển vọng tăng trưởng của Việt Nam phụ thuộc vào khả năng hội nhập vào các chuỗi giá trị khu vực và tận dụng hiệu quả nguồn vốn FDI, là những lĩnh vực đang có tín hiệu tương đối khả quan. Do đó, các chuyên gia IMF nhận định nếu Việt Nam có thể khắc phục được một số mất cân đối vĩ mô sẽ giúp nền kinh tế sớm trở lại quỹ đạo tăng trưởng tích cực.

Về tác động của các diễn biến kinh tế và địa chính trị khu vực, các chuyên gia IMF đánh giá việc Trung Quốc giảm tăng trưởng 1% sẽ khiến GDP của các nước châu Á giảm 0,3%, trong đó các nước có mức độ gắn kết kinh tế chặt chẽ với Trung Quốc chịu tác động tiêu cực nhiều hơn, do Trung Quốc đóng vai trò rất quan trọng trong thương mại nội khối tại khu vực (thương mại nội khối hiện chiếm tới hơn 50% tỷ trọng thương mại của các nước châu Á – Thái Bình Dương). IMF dự báo tăng trưởng kinh tế Trung Quốc đạt 5% năm 2023 và giảm xuống 4,2% năm 2024.

Liên quan đến tác động của xung đột Israel – Hamas đối với kinh tế thế giới và khu vực Đông Nam Á, các chuyên gia IMF nhận định hiện còn quá sớm để đánh giá đầy đủ các tác động của xung đột, tuy nhiên cho rằng các lĩnh vực bị ảnh hưởng trước mắt bao gồm giá dầu và giá nhiên liệu với mức độ ảnh hưởng khác nhau giữa các quốc gia xuất nhập khẩu năng lượng; trong trường hợp giá dầu tăng 10%, sản lượng toàn cầu năm 2024 sẽ giảm 0,15% và lạm phát giảm 0,4%.

Mặt khác, đang xuất hiện nhiều hơn những cảnh báo về mức độ tác động nghiêm trọng của xung đột, *nhất là trong kịch bản leo thang quân sự mức độ tác động đối với giá dầu có thể lớn hơn so với xung đột tại Ukraine*. Phát biểu tại hội nghị Sáng kiến đầu tư tương lai tại Ả-rập Xê-út ngày 24/10, Chủ tịch WB Ajay Banga nhận định căng thẳng địa chính trị gia tăng do xung đột tại Trung Đông là thách thức lớn nhất đối với kinh tế toàn cầu và “thế giới đang đứng trước ngã rẽ đầy nguy hiểm”. Một số kịch bản tác động được WB, Viện nghiên cứu Nomura và các cơ quan tư vấn đưa ra bao gồm:

Kịch bản xung đột được kiểm soát, KTTG chủ yếu chịu tác động thông qua kênh giá dầu và nhiên liệu song tác động sẽ không lớn. Theo đó, giá dầu và nhiên liệu được dự báo sẽ neo một thời gian ở mức cao hơn trước khi xung đột xảy ra do các nhà đầu tư tìm kiếm các biện pháp kiểm soát rủi ro, bình quân có thể ở mức 93 – 102 USD/thùng. Tuy nhiên, nếu xung đột được kiểm soát, ít khả năng giá dầu tiếp tục tăng mạnh và khả năng giảm dần xuống mức bình quân khoảng hơn 80 USD/thùng.

Kịch bản xung đột leo thang và tác động đến nhiều nước trong khu vực, dẫn đến việc các quốc gia Vùng Vịnh áp dụng các biện pháp trả đũa như hạn chế sản lượng dầu khai thác, khiến giá dầu có thể tăng lên mức 125 USD/thùng hoặc thậm chí 150 USD/thùng. Đây là kịch bản đã từng xảy ra trong giai đoạn khủng hoảng dầu lửa thập niên 70 khi xung đột Trung Đông bùng phát ở quy mô lớn. Kịch bản này lặp lại trong giai đoạn hiện nay sẽ tác động tiêu cực đến triển vọng kinh tế vĩ mô và kiểm soát lạm phát tại nhiều quốc gia nhập khẩu và tiêu thụ dầu thô, đồng thời khiến triển vọng tăng trưởng toàn cầu tiêu cực hơn. Công ty đánh giá tín nhiệm Malaysia (MARC Ratings) nhận định xung đột tại Trung Đông đang tạo ra những rủi ro địa chính trị đa chiều với tác động tiềm tàng lên giá dầu thậm chí có khả năng lớn hơn xung đột Nga – Ukraine, do sự liên quan của nhiều lực lượng chính trị tại Trung Đông có thể khiến phạm vi xung đột mở rộng đáng kể nếu các bên không có biện pháp kiềm chế phù hợp.

WB quan ngại xung đột leo thang tại Trung Đông có thể khiến thế giới đối mặt với “cú sốc kép về năng lượng” tiếp theo xung đột tại Ukraine, là điều chưa từng xảy ra trong nhiều thập kỷ. Giá dầu tăng cao sẽ tạo ra tác động dây chuyền, ảnh hưởng đến giá lương thực và nhiều hàng hóa khác. Các nước đang phát triển sẽ chịu tác động tiêu cực lớn nhất trong bối cảnh lạm phát hiện vẫn đứng ở mức cao, khiến hơn 700 triệu người đối mặt nguy cơ suy dinh dưỡng. Kịch bản này diễn ra cũng sẽ tác động tiêu cực đến nhiều nền kinh tế Đông Nam Á có độ mở lớn và các nước phụ thuộc và nguồn năng lượng nhập khẩu.

❖ CHUYỂN ĐỘNG KINH TẾ KHU VỰC

Brunei, Indonesia và Malaysia thành lập Cộng đồng kinh tế Borneo:

tháng 9/2023 Cộng đồng Kinh tế Borneo (BEC) đã được hình thành với thành viên bao gồm Brunei Darussalam, tỉnh Kalimantan của Indonesia và các bang Sabah và Sarawak của Malaysia. Tuyên bố thành lập BEC được ký bởi đại diện của ASEAN-BAC Indonesia, KADIN, ASEAN-BAC Brunei, Phòng Thương mại và Công nghiệp Brunei (NCCIBD), Phòng Thương mại Labuan (LCC), Liên đoàn Doanh nghiệp Sarawak, Phòng Thương mại và Công nghiệp Trung Quốc liên kết Sarawak (ACCCIS), Dewan Perniagaan Bumiputera Sabah và Phòng Thương mại và Công nghiệp Quốc tế Malaysia (MICCI) Sabah.

Sự hình thành BEC đánh dấu bước tiếp theo trong các động thái thúc đẩy hợp tác và kết nối kinh tế giữa các nước Brunei, Indonesia và Malaysia. Trong thời gian qua, ba nước đã cùng với Philippines tăng cường hợp tác trong khuôn khổ Tứ giác phát triển Brunei – Indonesia – Malaysia – Philippines (BIMP – EAGA), bao gồm các lĩnh vực kết nối hạ tầng, thương mại, đầu tư, nông nghiệp và ngành Halal. Vai trò tích cực của Brunei, các bang Sabah và Sarawak của Malaysia và kế hoạch chuyển thủ đô của Indonesia về thành phố Nusantara thuộc tỉnh Kalimantan tạo động lực quan trọng mở ra giai đoạn hợp tác mới sâu rộng hơn giữa các quốc gia tại đảo Borneo. Bên cạnh đó, sự tham gia của các nước đối tác, trong đó có Trung Quốc, Singapore, Thái Lan... cũng góp phần thúc đẩy một số lĩnh vực và nội dung hợp tác với các nước liên quan, nhất là về kết nối các tuyến vận tải biển và các hoạt động giao thương.

BEC cũng chú trọng thúc đẩy hợp tác trong lĩnh vực phát triển xanh, đổi mới và đầu tư bền vững. Các đối tác bao gồm các tập đoàn và doanh nghiệp như Dynamik Technologies, TradeWaltz, Indonesia Climate Exchange và TrustGrid sẽ hỗ trợ BEC trong các lĩnh vực như kinh tế số và phát triển xanh, cũng như hỗ trợ doanh nghiệp tại địa bàn tham gia vào thị trường carbon.

Sự trỗi dậy của ngành công nghiệp âm nhạc Đông Nam Á và những ảnh hưởng tích cực về kinh tế

Đông Nam Á từng là thị trường đi sau trong hoạt động biểu diễn âm nhạc quốc tế, nhất là so sánh với Bắc Mỹ, Tây Âu và Mỹ La tinh. Tuy nhiên, tình hình đang thay đổi khi nhiều ban nhạc và ca sĩ quốc tế tổ chức các chuyến lưu diễn tại Đông Nam Á để khai thác thị trường khu vực với dân số lên tới hơn 660 triệu người. Ngành công nghiệp âm nhạc, nhất là các hoạt động biểu diễn trực tiếp (nhạc sống) hứa hẹn tiềm năng to lớn trong việc tạo ra doanh thu từ du lịch và các dịch vụ khác, có thể trở thành một lực đẩy phục hồi kinh tế khu vực.

Theo thống kê năm 2023, tại khu vực Đông Nam Á các ban nhạc và nghệ sĩ quốc tế chủ yếu lựa chọn tổ chức các buổi lưu diễn tại Singapore, Indonesia, Thái Lan, Malaysia và Philippines, ngoài ra Việt Nam cũng là điểm đến của ban nhạc nổi tiếng Black Pink (Hàn Quốc). Singapore là điểm đến được lựa chọn nhiều nhất, cũng là quốc gia Đông Nam Á duy nhất tổ chức các buổi hòa nhạc của nữ ca sĩ Taylor Swift. Ban nhạc Coldplay đã thực hiện sáu buổi diễn ở Singapore trong khi chỉ tổ chức một buổi diễn ở các nước Đông Nam Á khác.

Các chương trình biểu diễn âm nhạc trực tiếp có thể mang lại những lợi ích kinh tế đáng kể cho nước chủ nhà. Theo thống kê của Agoda, lượng tìm kiếm chỗ ở tại Singapore tăng 8,7 lần trong thời gian diễn ra hoạt động lưu diễn của Coldplay. Các doanh nghiệp du lịch tại Singapore cũng đã nhanh nhạy tung ra ‘Gói trải nghiệm’, bao gồm hai vé xem buổi hòa nhạc của Taylor Swift và một đêm nghỉ tại một trong hơn 40 khách sạn tại Singapore. Theo ước tính, một đêm diễn của ban nhạc Coldplay mang lại doanh thu 70 triệu USD cho Singapore khi người hâm mộ từ các nước sẽ lưu trú trung bình ba ngày và chi khoảng 1.200 USD để mua sắm và thuê khách sạn.

Với lợi ích to lớn từ ngành công nghiệp âm nhạc và hoạt động lưu diễn, các nước Đông Nam Á đang cạnh tranh để đưa những tên tuổi lớn trong ngành âm nhạc quốc tế đến biểu diễn. Singapore được đánh giá có lợi thế tại khu vực nhờ cơ sở hạ tầng phát triển, kết nối mạnh mẽ với khu vực, được quản trị tốt và có các biện pháp quảng bá du lịch văn hóa hiệu quả, đồng thời cũng có biện pháp an ninh để kiểm soát đám đông và chống khủng bố. Các nước như Indonesia và Malaysia đã xây dựng được các sân khấu quy mô song Indonesia cần cải thiện quy trình cấp phép hiện đang dẫn đến việc hạn chế thời lượng biểu diễn của các nghệ sĩ quốc tế. Việt Nam được đánh giá là thị trường biểu diễn tiềm năng song còn thiếu các sân khấu lớn với sức chứa 30.000 – 50.000 khán giả và các hoạt động quảng bá, thu hút các nghệ sĩ quốc tế tổ chức show diễn.

Một xu hướng mới là các nghệ sĩ quốc tế ngày càng quan tâm đến yếu tố phát triển bền vững trong tổ chức lưu diễn. Ban nhạc Coldplay coi các chính sách tăng trưởng xanh và phát triển bền vững của các quốc gia là yếu tố quan trọng để lựa chọn địa điểm lưu diễn. Ban nhạc này yêu cầu phải có phương tiện giao thông công cộng đến địa điểm trình diễn và sử dụng năng lượng tái tạo cho hệ thống chiếu sáng buổi hòa nhạc. Các yêu cầu này đặt ra thách thức đối với một số nước Đông Nam Á. Ngoài ra, chi phí tổ chức các show diễn cũng là một thách thức do chi phí mời một số nghệ sĩ nổi tiếng (Maroon 5, Taylor Swift, Rihanna...) đòi hỏi nước chủ nhà phải chi trả tối thiểu 2 triệu USD cho an ninh, khách sạn, phương tiện đi lại và các chi phí khác theo yêu cầu của nghệ sĩ.

Nhu cầu biểu diễn nhạc sống ở Đông Nam Á đang tăng lên, trong bối cảnh thế hệ trẻ tiếp xúc nhiều hơn với các thể loại âm nhạc khác nhau thông qua các nền tảng phát trực tuyến như Spotify và sẵn sàng chi tiền để trải nghiệm các sự kiện âm nhạc. Trước những cơ hội và thách thức đặt ra, các nước Đông Nam Á đang đẩy mạnh thu hút các nghệ sĩ quốc tế, bao gồm tham gia đấu thầu tổ chức các show diễn nhạc sống. Indonesia đang xem xét đơn giản hóa và số hóa quy trình cấp phép hoạt động. Trong bối cảnh các sáng kiến tổ chức hoạt động lưu diễn âm nhạc quốc tế chủ yếu đến từ khối tư nhân, việc tăng cường sự tham gia, hợp tác từ phía các cơ quan quản lý nhà nước và hợp tác giữa các nước trong khu vực thông qua các chiến dịch quảng bá du lịch, dịch vụ, giao lưu văn hóa có thể là hướng đi mới cho khu vực Đông Nam Á. Thời gian qua, tại khu vực đã có một số chương trình âm nhạc tạo tiếng vang như Good Vibes Festival ở Malaysia, We The Fest ở Indonesia và It's the Ship ở Singapore, thu hút nhiều du khách nước ngoài thưởng thức âm nhạc và văn hóa.

Tiêu điểm

VẤN ĐỀ HUY ĐỘNG VỐN THỰC HIỆN CÁC MỤC TIÊU PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG TẠI ĐÔNG NAM Á

Theo Báo cáo Khảo sát Triển vọng Khí hậu Đông Nam Á 2023, đa số người dân khu vực có nhận thức tích cực về quá trình chuyển đổi năng lượng để thích ứng với biến đổi khí hậu, đặc biệt là ở các quốc gia đang dẫn đầu về sản xuất năng lượng tái tạo như Việt Nam, hoặc tại các quốc gia đang phát triển chuỗi cung ứng khoáng sản thiết yếu như Indonesia. Quá trình chuyển đổi năng lượng theo hướng bền vững có tiềm năng thúc đẩy GDP của khu vực tăng thêm 3,4% và phúc lợi xã hội tăng 10,9% trong giai đoạn 2021-2050. Đây là những lý do người dân tại nhiều nước, bao gồm Việt Nam, Singapore, Thái Lan ủng hộ mạnh mẽ tiến trình chuyển đổi sang sử dụng năng lượng sạch và giảm dần trợ cấp nhiên liệu hóa thạch để phát triển cơ cấu năng lượng theo hướng bền vững.

Theo ADB, đến năm 2030 khu vực Đông Nam Á cần đầu tư 210 tỷ USD/năm vào cơ sở hạ tầng khí hậu, bao gồm chi phí cho quá trình chuyển đổi từ các ngành công nghiệp theo hướng giảm phát thải, đầu tư vào năng lượng tái tạo, cải thiện hiệu quả sử dụng năng lượng, bảo vệ rừng, áp dụng các biện pháp sử dụng đất bền vững, tăng cường cơ sở hạ tầng giao thông và năng lượng để chống chọi với thời tiết khắc nghiệt, phát triển các giống cây trồng chịu hạn và xây dựng hệ thống cảnh báo thiên tai.

Nguồn vốn đầu tư cho khí hậu và các hoạt động phát triển bền vững ước chiếm khoảng 4-5% GDP của Đông Nam Á và các nền kinh tế mới nổi. Khoảng 2/3 lượng tài chính này sẽ được huy động trong nước và 1/3 từ các nguồn vốn quốc tế. Trong tổng số vốn huy động từ quốc tế, khoảng một nửa đến từ nguồn vốn vay tư nhân và các dự án đầu tư, còn lại từ các nguồn tài chính công, chủ yếu là các ngân hàng phát triển đa phương.

Các kênh huy động vốn cho phát triển bền vững tại Đông Nam Á

Với nhu cầu vốn nêu trên, các nước Đông Nam Á cần có biện pháp huy động các nguồn lực khác nhau để thực hiện các mục tiêu về khí hậu, bao gồm tạo sân chơi bình đẳng cho các thành phần kinh tế, hạn chế sự độc quyền của các doanh nghiệp nhà nước và khuyến khích sự tham gia của khu vực tư nhân; đổi mới chính sách, quy định để quản lý tài chính khí hậu; khuyến khích tài chính từ trái phiếu xanh, thị trường carbon, khu vực tư nhân và tài chính cơ sở.

Nhằm khai thác tiềm năng của thị trường tài chính xanh, các nước Đông Nam Á được khuyến nghị sớm xây dựng và hoàn thiện khuôn khổ pháp lý, bao gồm các quy định liên quan đến phát hành trái phiếu xanh từ phía Chính phủ, các địa phương và doanh nghiệp. Hiện các nước Indonesia, Thái Lan, Malaysia, Philippines và Việt Nam đang từng bước xây dựng khuôn khổ pháp luật để thu hút đầu tư xanh. Thị trường carbon được đánh giá là nguồn tài chính đầy tiềm năng cho Đông Nam Á khi các nước sẽ tiến đến việc ban hành các hạn chế về phát thải và áp thuế carbon. Bên cạnh đó, tính minh bạch trong lĩnh vực tài

chính xanh, nhận thức xã hội về trái phiếu xanh và các sản phẩm tài chính xanh khác cũng cần tiếp tục được cải thiện.

Indonesia thời gian qua đã có một số biện pháp nhằm đẩy mạnh tận dụng tiềm năng của tài chính xanh. Các doanh nghiệp nhà nước và các doanh nghiệp liên kết với Chính phủ Indonesia được trao quyền phát hành trái phiếu xanh để thu hút thêm vốn cho các dự án cơ sở hạ tầng xanh được chính phủ tài trợ. Các ngân hàng quốc tế có thể thúc đẩy thị trường trái phiếu xanh ở Indonesia và các quốc gia khác bằng cách cung cấp bảo lãnh chống thất thoát vốn.

Các nước Đông Nam Á cũng cần phát huy vai trò của nguồn tài chính cơ sở, các sáng kiến dựa vào cộng đồng, huy động vốn từ cộng đồng và phát hành trái phiếu xanh từ Trung ương đến địa phương. Theo Frank Lysy, cựu chuyên gia kinh tế của Ngân hàng Thế giới, tính khả dụng của công nghệ và khung pháp lý điều chỉnh tài chính xanh cần được coi trọng hơn hết. ADB ước tính nguồn vốn huy động từ khu vực tư nhân cho biến đổi khí hậu năm 2022 đã lên tới gần 17 tỷ USD.

Việc áp dụng các giải pháp dựa vào thiên nhiên theo hướng bảo tồn, khai thác một cách bền vững và khôi phục các hệ sinh thái tự nhiên hoặc bị biến đổi sẽ làm thay đổi bản chất và phạm vi của tài chính khí hậu. Ví dụ, một số nước đã huy động vốn để thiết lập các khu bảo tồn dọc theo Đường bay Đông Á – Australia, một trong những tuyến di cư quan trọng của nhiều loài chim trên thế giới, trên cơ sở sử dụng các giải pháp thân thiện với môi trường và khí hậu. Philippines cũng đang nghiên cứu áp dụng các giải pháp thân thiện với môi trường để giảm thiểu rủi ro lũ lụt ở 6 lưu vực sông của nước này.

Thu hút đầu tư nước ngoài vào lĩnh vực công nghệ xanh

Cùng với huy động nguồn vốn trong nước, nhiều nước Đông Nam Á đang đẩy mạnh thu hút vốn từ bên ngoài trong các lĩnh vực kinh tế xanh. Các nền kinh tế lớn như Mỹ, Nhật Bản, EU, Trung Quốc... đóng vai trò là nguồn cung cấp vốn đầu tư lớn cho các nước trong khu vực. Các nước Đông Nam Á hiện dành ưu tiên cho 4 lĩnh vực kinh tế xanh, bao gồm cơ sở hạ tầng xanh, nền kinh tế kỹ thuật số, tài chính bền vững và du lịch. Bên cạnh đó, là khu vực có lượng dự trữ dồi dào các khoáng sản thiết yếu như đồng, niken, bauxite... thị trường công nghệ “sạch” tại khu vực đang bùng nổ.

Thời gian qua, Trung Quốc nổi lên là nước dẫn đầu đầu tư vào công nghệ xanh tại thị trường Đông Nam Á. Công ty sản xuất xe điện BYD của Trung Quốc, một trong những nhà đầu tư Trung Quốc lớn nhất ở Đông Nam Á, hiện đang xây dựng một nhà máy xe điện ở tỉnh Rayong ở Thái Lan, nơi BYD chiếm khoảng 30% doanh số bán xe điện. Tại Malaysia, công ty Sime Darby Motors, thuộc Tập đoàn thương mại nhà nước Malaysia Sime Darby làm đại diện cho BYD, vừa công bố khoản đầu tư 106 triệu USD để mở các phòng trưng bày BYD trên toàn quốc. BYD đã có kế hoạch đầu tư sản xuất xe điện tại Việt Nam và đang tiến hành đàm phán với Indonesia về các dự án tiềm năng khác.

Các công ty xe điện khác của Trung Quốc cũng đang đẩy mạnh đầu tư vào khu vực, bao gồm Changan Automobile (Trùng Khánh) đầu tư 9,8 tỷ baht (279 triệu USD) vào nhà máy sản xuất xe điện ở Thái Lan, tập đoàn SAIC (Thượng Hải) và Great Wall Motor (Hà Bắc) cũng có kế hoạch sản xuất tại Thái Lan. Công ty Wuling Motors (Liễu Châu) đang dẫn đầu doanh số bán xe điện ở Indonesia với mẫu hatchback Air EV sau khi mở nhà máy lắp ráp gần Jakarta vào năm 2022. Great Wall Motors và Chery (An Huy) đã thâm nhập thị trường Malaysia, trong khi Geely (Hàng Châu) dự kiến đầu tư 10 tỷ USD vào Thung lũng công nghệ cao Malaysia.

Lợi thế của Đông Nam Á đối với các nguyên liệu và khoáng sản quý hiếm đang thu hút mạnh mẽ các nhà đầu tư nước ngoài, bao gồm các doanh nghiệp Trung Quốc. Hãng sản xuất pin CATL của Trung Quốc sẽ đầu tư 5,97 tỷ USD để phát triển chuỗi cung ứng pin lithium-ion hoàn chỉnh ở Indonesia, bao gồm các công đoạn từ khai thác mỏ đến sản xuất pin và tái chế. Trữ lượng niken dồi dào của Indonesia, thành phần quan trọng trong pin xe điện, đã thu hút sự quan tâm mạnh mẽ của nhiều doanh nghiệp Trung Quốc, đưa Indonesia trở thành một trong những quốc gia cung cấp pin lớn nhất thế giới. Các công ty Trung Quốc bao gồm CNGR Advanced Material, Huayou Cobalt và Lygend Mining, đã xây dựng các nhà máy luyện kim ở miền đông Indonesia để chế biến quặng niken thành nguyên liệu sản xuất pin xe điện. Bên cạnh đó, Malaysia cũng nổi lên là thị trường đầu tư quan trọng của các doanh nghiệp sản xuất pin xe điện Trung Quốc. EVE Energy sẽ đầu tư 422,3 triệu USD để xây dựng cơ sở sản xuất pin hình trụ ở bang Kedah, Malaysia và bắt đầu hoạt động thương mại vào năm 2025. Senior Technology Material sẽ đầu tư 685,9 triệu USD để xây dựng nhà máy tách pin lithium-ion ở bang Kedah, Malaysia.

Các doanh nghiệp Trung Quốc cũng đang quan tâm đến khả năng tiếp cận nguồn đất hiếm tại Đông Nam Á. Đất hiếm là nguyên tố rất cần thiết trong công nghệ carbon thấp và nhiều công nghệ quan trọng khác. Trữ lượng đất hiếm chưa được khai thác của Malaysia ước tính trị giá khoảng 800 tỷ ringgit, trong khi hoạt động khai thác đất hiếm của Malaysia vẫn đang ở bước đầu. Tại Myanmar, một trong số các nước sản xuất đất hiếm lớn, các doanh nghiệp Trung Quốc đang triển khai nhiều dự án khai thác mỏ.

Trong lĩnh vực năng lượng tái tạo, các nhà sản xuất tấm pin năng lượng mặt trời của Trung Quốc, bao gồm JinkoSolar và Trina Solar, đang đầu tư và hợp tác với các công ty Malaysia để xây dựng các trang trại năng lượng mặt trời ở Malaysia và trên đảo Borneo. JinkoSolar cũng đã hiện diện tại Việt Nam cùng với Boway Alloy, Vina Solar Technology và JA Solar. Công ty Suntech của Trung Quốc đã ký thỏa thuận khung với một số đối tác của Indonesia trong tháng 8/2023 nhằm thiết lập dây chuyền sản xuất tấm pin mặt trời và hệ thống lưu trữ năng lượng tại nước này. Công ty sản xuất tuabin gió hàng đầu Trung Quốc Goldwind đã triển khai dự án tại Thái Lan và Việt Nam.

Tại Philippines, sau khi Tổng thống Ferdinand Marcos Jr. cho phép người nước ngoài có quyền sở hữu 100% cổ phần tại các doanh nghiệp năng lượng tái tạo, các công ty năng lượng Trung Quốc đã cam kết đầu tư 760 tỷ peso

Philippine (13,35 tỷ USD) vào ngành năng lượng tái tạo của nước này. Các công ty này bao gồm Tập đoàn Năng lượng Quốc tế Trung Quốc, Tập đoàn Phát triển Quốc tế Điện lực Trung Quốc, Công ty Điện lực SPIC Quảng Tây, Cơ khí Máy móc Trung Quốc, Tập đoàn Điện hạt nhân Tổng hợp Trung Quốc, Tập đoàn Kỹ thuật Huadian Trung Quốc, Thiên Anh Trung Quốc, Công nghiệp nặng Dajin và Năng lượng Thông minh Mingyang.

Nguồn vốn đa phương

Trong năm 2022, đã có 60,7 tỷ USD từ các tổ chức đa phương được huy động cho các dự án môi trường - khí hậu tại các nước đang phát triển. Trong đó, 38 tỷ USD dành cho hoạt động ứng phó với biến đổi khí hậu và 22,7 tỷ USD cho hoạt động thích ứng với biến đổi khí hậu. Đến nay, WB đã cung cấp 71 tỷ USD vốn vay cho các dự án khí hậu và ADB cung cấp 20 tỷ USD.

Với quan tâm và nguồn lực lớn hơn từ các thể chế đa phương dành cho các dự án phát triển bền vững, các nước Đông Nam Á đang đứng trước cơ hội tận dụng nguồn vốn vay từ các tổ chức tài chính quốc tế và khu vực như WB, ADB và nhiều sáng kiến tài chính tại khu vực cho tăng trưởng bền vững, kinh tế xanh, ví dụ như Quỹ thúc đẩy tài chính xanh ASEAN (ACGF) với số vốn huy động 1,8 tỷ USD, các khuôn khổ hợp tác Mê Công... Tuy nhiên, một số nước trong khu vực cũng đối mặt thách thức trong khả năng tiếp cận, huy động, tận dụng nguồn vốn vay và hỗ trợ của các tổ chức quốc tế, đòi hỏi sự chủ động lớn hơn từ phía các Chính phủ, địa phương và doanh nghiệp.

Thứ nhất, chủ động xây dựng danh mục các dự án kêu gọi tài trợ và đầu tư trong lĩnh vực tăng trưởng xanh, ứng phó với biến đổi khí hậu và tích cực tiếp cận, vận động các đối tác tài trợ. Thực tiễn tại Đông Nam Á cho thấy sự chủ động của các quốc gia, địa phương và doanh nghiệp trong xây dựng và vận động thông qua các dự án huy động vốn đóng vai trò rất quan trọng đối với hiệu quả thu hút, triển khai các chương trình, dự án phát triển bền vững tại lưu vực sông Mê Công và các dự án ở cấp độ quốc gia, địa phương. Tại Việt Nam, một số địa phương đã tranh thủ nguồn vốn tài trợ quốc tế để đẩy mạnh phát triển cơ sở hạ tầng, kết nối kinh tế và giao thương, cải thiện sinh kế cho người dân trong khuôn khổ Hợp tác tiểu vùng Mê Công mở rộng (GMS), Hành lang Kinh tế Đông – Tây, Hợp tác Mê Công – Nhật Bản...

Thứ hai, nâng cao tính tự chủ (ownership) trong huy động, triển khai các dự án phát triển bền vững và năng lực tiếp nhận, sử dụng các nguồn vốn tài trợ. Tại một số nước Đông Nam Á, tỷ lệ giải ngân các nguồn vốn vay nói chung và vốn cho các dự án phát triển bền vững còn rất thấp, đòi hỏi các giải pháp nâng cao hiệu quả giải ngân, bao gồm từ khâu chuẩn bị dự án, giải phóng mặt bằng, đến nâng cao năng lực của đội ngũ cán bộ, ban quản lý dự án.

Thứ ba, tăng cường truyền thông, nâng cao nhận thức về các chương trình, dự án phát triển bền vững và các cơ chế hợp tác, các sáng kiến đa phương về tài chính xanh, tài chính bền vững nhằm nâng cao tính chủ động và năng lực huy động, tiếp cận nguồn vốn của các địa phương, doanh nghiệp tại khu vực.

PHẦN 2: THỊ TRƯỜNG HALAL

❖ CHUYỂN ĐỘNG THỊ TRƯỜNG HALAL KHU VỰC

Sự phát triển của ngành Halal tiếp tục nhận được sự quan tâm lớn của nhiều nước tại Đông Nam Á với nhiều chính sách, biện pháp thúc đẩy và các hoạt động quảng bá sôi động. Đáng chú ý, Philippines đã công bố Chiến lược Halal quốc gia.

Philippines vừa qua công bố Chiến lược Halal quốc gia với các mục tiêu: phát triển ngành sản xuất thực phẩm và dịch vụ Halal để phục vụ thị trường nội địa và xuất khẩu đi 57 quốc gia là thành viên của Tổ chức Hợp tác Hồi giáo (OIC) – tại Châu Á, Trung Đông, Châu Phi, Châu Âu và Châu Mỹ; thu hút 230 tỷ PHP vốn đầu tư vào ngành Halal, tạo 120.000 việc làm trong 5 năm và hỗ trợ các doanh nghiệp vừa và nhỏ tham gia vào hệ sinh thái Halal toàn cầu và định vị Philippines là cửa ngõ vào thị trường Halal khu vực Châu Á - Thái Bình Dương.

Chiến lược Halal quốc gia của Philippines xác định một số ngành ưu tiên bao gồm thực phẩm và các sản phẩm liên quan đến thực phẩm Halal, tài chính Hồi giáo, du lịch, thời trang, dược phẩm và mỹ phẩm Halal. Các doanh nghiệp siêu nhỏ, nhỏ và vừa (MSME) là động lực chính hiện thực hóa chiến lược này. Bộ Thương mại và Công nghiệp Philippines (DTI) là cơ quan đầu mối, phối với các cơ quan liên quan khác (Ủy ban Quốc gia về người Philippines theo đạo Hồi, Bộ Nông nghiệp, Ngân hàng Trung ương, Bộ Du lịch, Bộ Khoa học và Công nghệ, Bộ Ngoại giao và Cơ quan Phát triển Mindanao) trong việc xây dựng lộ trình đưa Philippines trở thành trung tâm đầu tư và thương mại thân thiện với Halal hàng đầu tại Châu Á - Thái Bình Dương.

Chính phủ Philippines đang triển khai nhiều sáng kiến quảng bá, hợp tác, huy động vốn để phát triển ngành công nghiệp Halal. DTI vừa ký thỏa thuận hợp tác với Khu tự trị Bangsamoro ở Mindanao, với ngân sách 66 triệu PHP, để quảng bá hàng hóa và dịch vụ Halal địa phương. Hoạt động hợp tác này được kỳ vọng sẽ tạo nhiều việc làm thông qua các hoạt động kinh doanh và du lịch địa phương, đào tạo nhân lực và phục hồi lĩnh vực sáng tạo của đất nước.

Philippines sẽ đẩy mạnh các hoạt động quảng bá Halal, trước mắt sẽ tổ chức Hội chợ Triển lãm Halal ngày 21 tháng 11 tại Trung tâm Hội nghị SMX, trong đó bao gồm Chương trình đào tạo về chứng nhận Halal và Tuần lễ Đầu tư Philippines nhằm hỗ trợ các MSME phát triển ngành công nghiệp Halal. Nhiều cơ sở giết mổ gia súc tại Philippines sẽ sớm được chứng nhận Halal sau khi Trung tâm Đào tạo Thương mại Philippine (PTTC), thuộc DTI, đã ký thỏa thuận với các đơn vị ở CALABARZON về đào tạo Halal. Hơn 100 MSME ở khu vực Marawi cũng đang chuẩn bị được chứng nhận Halal.

Ngày 16/10 2023, DTI đã ký Biên bản ghi nhớ (MOU) với Công ty DKPO. Fulfillment Company, Inc. (DKPO) về việc cung cấp dịch vụ tài trợ không lãi suất cho các MSME nhằm thúc đẩy ngành Halal trong nước phát triển. Thỏa thuận nhằm hỗ trợ doanh nghiệp có ít hoặc không có khả năng tiếp cận vốn dự trữ, không đủ vốn để thanh toán chi phí hàng hóa, hoặc gặp khó

khăn thường xuyên trong tiếp cận vốn từ các ngân hàng truyền thống. Thỏa thuận trên sẽ hỗ trợ MSME thực hiện dịch vụ và chương trình về quản lý hậu cần, kiểm soát và kiểm tra chất lượng, môi giới hải quan, bảo hiểm cũng như tìm nguồn cung ứng và mua sắm toàn cầu.

Ông Antonio Intal, Chủ tịch điều hành của DKPO nhấn mạnh cần có một chương trình hướng đến xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp toàn diện để tạo ra tăng trưởng thực chất trong ngành công nghiệp Halal. Chương trình này sẽ tập trung vào giáo dục khởi nghiệp, ươm tạo nguồn tài trợ hạt giống, sau đó là tăng tốc, sau đó là thâm nhập và phát triển thị trường, và cuối cùng là tài trợ tăng trưởng thông qua vốn đầu tư mạo hiểm giao dịch.

Về hợp tác quốc tế, Bộ trưởng Bộ Thương mại và Công nghiệp (DTI) của Philippines cho biết DTI hiện có quan hệ đối tác với nhiều bên liên quan và các bên trong hệ sinh thái Halal toàn cầu. Philippines cũng sẽ phối hợp chặt chẽ với các nước có thể mạnh về Halal trong khu vực bao gồm Malaysia, Indonesia và Brunei Darussalam, để học hỏi kinh nghiệm và thực tiễn để nâng cao tính chuyên nghiệp và uy tín của ngành Halal Philippines. DTI đang tích cực thúc đẩy xây dựng năng lực và năng lực, trao đổi chuyên gia và công nhận lẫn nhau trong lĩnh vực Halal. DTI và Bộ Ngoại thương UAE đã ký Thỏa thuận khuyến khích và bảo hộ đầu tư (IPPA) trong dịp Hội chợ triển lãm quốc gia Philippines trong tháng 9/2023 và đang chuẩn bị ký một thỏa thuận mang tính bước ngoặt khác trong lĩnh vực này.

Malaysia khuyến khích các doanh nghiệp vừa và nhỏ áp dụng số hóa, thông qua nguồn tài trợ kinh doanh và hỗ trợ tài chính phù hợp, để phát triển kinh doanh và ngành công nghiệp Halal. Ngày 20/10. Giám đốc điều hành SME Corporation Malaysia (SME Corp) Rizal Nainy cho biết các doanh nghiệp như SME phải áp dụng nền kinh tế kỹ thuật số và số hóa để thu hẹp khoảng cách, tăng cường hoạt động và thủ tục kinh doanh; Chính phủ và các ngân hàng cần có sự phân bổ vốn đáng kể cho các doanh nghiệp siêu nhỏ vì nhóm này chiếm 97,4% tổng số doanh nghiệp ở Malaysia và được coi là xương sống của nền kinh tế.

Thời gian vừa qua, Malaysia đưa ra nhiều chương trình, tài trợ và quỹ bảo lãnh khác nhau để hỗ trợ các SME chuyển đổi số hướng tới nền kinh tế xanh và phát triển ngành công nghiệp Halal.

Singapore có tiềm năng để trở thành trung tâm Halal khu vực và toàn cầu. Tính đến tháng 6/2022, có khoảng 600.000 người Hồi giáo ở Singapore, chiếm 13,6% dân số; 9% tổng chi tiêu của người tiêu dùng ở Singapore là dành cho các sản phẩm và dịch vụ Halal. Năm 2021, thị trường công nghiệp Halal Singapore được định giá 1,1 tỷ USD.

Các ngành công nghiệp Halal hàng đầu ở Singapore gồm thực phẩm, tài chính Hồi giáo, dược phẩm, mỹ phẩm và chăm sóc cá nhân. Các công ty hàng đầu của Singapore trong các ngành nêu trên là Ayam Brand và Prima Food (Thực phẩm), Ngân hàng Hồi giáo DBS, KapitalBoost, EthisCrowd (Tài chính Hồi giáo), CCM Pharmaceuticals (Pharmaceutauica) và Zahara (Mỹ phẩm &

Chăm sóc cá nhân)... Các lợi thế cốt lõi có thể giúp Singapore trở thành trung tâm Halal khu vực và toàn cầu bao gồm chứng nhận Halal uy tín, hệ sinh thái hỗ trợ doanh nghiệp và người tiêu dùng trong các vấn đề liên quan đến halal, nhận thức của người tiêu dùng Singapore về Halal ngày càng tăng giúp thúc đẩy sự phát triển của ngành công nghiệp Halal trong nước, tạo cơ hội cho các doanh nghiệp phục vụ nhu cầu của người tiêu dùng Hồi giáo và không theo đạo Hồi, cũng như mức độ kết nối chặt chẽ giữa Singapore với các thị trường Halal tiềm năng trong khu vực như Malaysia, Indonesia và Brunei...

Thái Lan và Malaysia vừa qua nhất trí tăng cường hợp tác thương mại tại khu vực biên giới chung giữa hai nước, nhất là trong lĩnh vực nông nghiệp trong khuôn khổ chuyến thăm Malaysia vào tháng 10/2023 của tân Thủ tướng Thái Lan Srettha Thavisin. Thái Lan muốn tranh thủ hợp tác Halal với Malaysia, nhất là việc cấp và công nhận lẫn nhau chứng chỉ Halal để phát triển ngành công nghiệp Halal trong nước. Hiện các doanh nghiệp Thái Lan cũng rất tích cực thâm nhập vào một số thị trường Halal quan trọng tại khu vực như Indonesia và Brunei.

❖ THÔNG TIN VỀ CÁC TRIỂN LÃM, HỘI CHỢ NGÀNH HALAL
THÁNG 11-12/2023

1. Triển lãm quốc tế và hội nghị thượng đỉnh sản phẩm và dịch vụ Halal của Saudi 2023 (Saudi International Halal Expo & Summit 2023)

Địa điểm: Trung tâm Hội nghị quốc tế và triển lãm Riyadh (Riyadh International Convention & Exhibition Center) Riyadh, Saudi Arabia

Thời gian: 19-21/11/2023

2. Triển lãm quốc tế về thực phẩm Halal của Ả Rập Xê Út (Saudi Food Expo 2023)

Địa điểm: Riyadh front expo, Riyadh, Saudi Arabia

Thời gian: 13-16/11/2023

3. Triển lãm Halal Expo Thổ Nhĩ Kỳ lần thứ 10 (10th Halal Expo)

Địa điểm: Trung tâm triển lãm Istanbul (Istanbul Expo Center/Istanbul Fuar Merkezi), Bakırköy, Thổ Nhĩ Kỳ

Thời gian: 23-26/11/2023

4. Lễ hội kinh tế Halal Philippine (DTI-led Philippine Halal Economy Festival)

Địa điểm: Parañaque City, Philippines

Thời gian: 21-24/11/2023

5. Hội nghị thượng đỉnh Halal thế giới (World Halal Summit)

Địa điểm: Trung tâm triển lãm Istanbul (Istanbul Expo Center/Istanbul Fuar Merkezi), Bakırköy, Thổ Nhĩ Kỳ

Thời gian: 23-25/11/2023

6. Hội nghị thượng đỉnh Halal thế giới (Halal Indonesia Expo 2023)

Địa điểm: Trung tâm Hội nghị Triển Lãm Indonesia (Indonesia Convention Exhibition) tại ICE BSD City, Tangerang, Indonesia

Thời gian: 08-10/12/2023

7. Triển lãm Halal Luân Đôn 2023 (Halal Expo London 2023)

Địa điểm: Tottenham Hotspur Stadium, London, UK

Thời gian: 01-03/12/2023

8. Triển lãm và Hội nghị thượng đỉnh Halal quốc tế tại Mỹ 2023 (US-International Halal Expo & Summit 2023)

Địa điểm: Greater Ft. Lauderdale / Broward County Convention Center, Fort Lauderdale, USA

Thời gian: 06-07/12/2023